

ODMH

Omgevingsdienst Midden-Holland

Quickscan ecologie Zelling Onderneming te Nieuwerkerk aan den IJssel

Versienummer:

definitief

Datum:

8-5-2018

ODMH

Omgevingsdienst Midden-Holland

Productnummer	2018116159
Omschrijving	Quicksan ecologie Zelling Onderneming te Nieuwerkerk aan den IJssel
Status	Definitief
Datum	8-5-2018
Opdrachtgever	Gemeente Alphen aan den Rijn
Opgesteld door	Berto van Dam

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Wettelijk kader	4
1.2	Methode onderzoek.....	4
1.3	Huidige situatie	5
1.4	Voornemen	7
2	Resultaten	10
2.1	Gebiedsbescherming	10
2.2	Soortbescherming	12
2.3	Natuurnetwerk Nederland	15
2.3.1	Inleiding	15
2.3.2	Natuurvriendelijke inrichting van de oevers.....	15
2.3.3	Inrichting met damwanden en stortsteen	17
2.4	Beschermde houtopstanden	18
3	Conclusie en advies	18
3.1	Inleiding en doel	18
3.2	Soortbescherming	18
4	Literatuur	20

1 Inleiding

1.1 Wettelijk kader

Om natuurwaarden in Nederland te beschermen gelden twee landelijke wetten: de Wet natuurbescherming (Wnb) en de Wet ruimtelijke ordening (Wro). De Provincie Zuid-Holland is bevoegd gezag voor de Wnb en heeft een verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland vastgesteld om de procedures van ontheffingen, vergunningen en meldingen af te handelen.

De Wro bescherming werkt door in provinciaal beleid, te weten: Verordening Ruimte en Milieu 2014, actualisatie 2018 (VRM 2014); natuurbeheerplan 2018; Beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013. Indien beschermde natuurwaarden aanwezig zijn in een plangebied dient middels een quickscan (combinatie van bureauonderzoek en één veldbezoek) te worden vastgesteld of het voornemen redelijkerwijs uitvoerbaar is, en:

- Er overtreding van de verbodsbepalingen voor beschermde soorten plaatsvindt (toetsing Wnb onderdeel soortenbescherming);
- Er mogelijke significante gevolgen zijn voor beschermde gebieden (toetsing Wnb onderdeel gebiedsbescherming);
- Er wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) aangetast worden, maar ook of provinciaal compensatiebeleid met betrekking tot door de provincie aangewezen 'belangrijke weidevogelgebieden' aan de orde is.
- Er sprake is van beschermde houtopstanden (Wnb onderdeel regulering bosbeheer).

Indien deze beschermde natuurwaarden niet worden aangetast, wordt het project conform de eerder genoemde regelgeving toelaatbaar geacht. In dat geval dient rekening te worden gehouden met de algemeen geldende zorgplicht (artikel 1.11) van de Wnb. De zorgplicht bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen voor soorten of natuurgebieden veroorzaakt, verplicht is maatregelen te nemen die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

1.2 Methode onderzoek

In dit verkennend ecologisch onderzoek is onderzocht welke wetten en regels van toepassing zijn voor de uit te voeren werkzaamheden. Er is een literatuurstudie verricht en er zijn veldbezoeken gebracht aan het plangebied (en omgeving) op 15 augustus 2017, 24 januari 2018. Ook is gebruik gemaakt van reeds uitgevoerd natuuronderzoek in de vorm van een quickscan die in 2011 is uitgevoerd (Tauw, 2011).

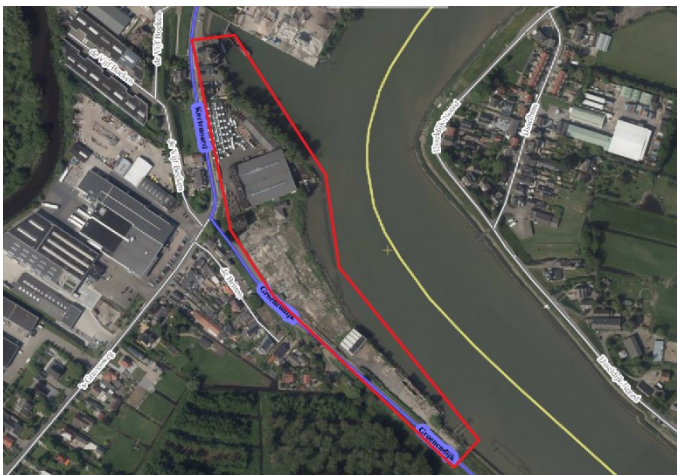
Op basis van bureauonderzoek is bepaald of het plangebied zich in (de nabijheid van) een Natura 2000-gebied bevindt, of in Natuurnetwerk Nederland (NNN) is gelegen. Tevens is bepaald of beschermde houtopstanden aanwezig zijn en of het plangebied binnen de groene gebieden van de Provinciale Verordening Ruimte en Milieu (provinciale weidevogelgebieden) ligt.

Dit onderzoek brengt in beeld welke ecologische waarden in en rondom het plangebied aanwezig zijn. In het geval van beschermde ontheffingsplichtige soorten, wordt een verkennend onderzoek (ook wel quickscan natuur, natuurtoets en/of flora- en faunatoets genoemd) als onderbouwing bij de aanvraag van een ontheffing door het bevoegd gezag (Gedeputeerde Staten provincie, gemandateerd aan Omgevingsdienst Haaglanden) nooit afdoende geacht. Aanvullend veldonderzoek, op die tijdstippen in het seizoen die voor de verscheidene soorten het meest gunstig zijn, is dan noodzakelijk.

1.3 Huidige situatie

De Hollandsche IJssel is van oudsher een getijdenrivier. Om slib te kunnen verzamelen voor de baksteenindustrie werden vanaf de 17e eeuw de delen van deze rivier die bij laag water droogvielen, afgezet met riet en biezen, waardoor nog meer afzetting van slib plaatsvond. Doordat deze slikken steeds hoger en steviger werden, bleven ze uiteindelijk ook bij hoogwater droog. Deze locaties worden “zellingen” genoemd. De zellingen werden in de loop van de tijd verder opgehoogd om dienst te doen als bedrijvenlocatie voor watergebonden industrie en transportbedrijven. Het plangebied betreft zo'n bedrijvenlocatie op een zelling, met de naam “Zelling Onderneming”, en ligt in de 'buitenbocht' van de rivier, bij het buurtschap 'Kortenoord'. Op de terreinen van aangrenzende zelling Blok bevinden zich nu diverse industriële ondernemingen. Het plangebied (zie figuur 1.1) bestaat uit een (voormalig) bedrijventerrein.

Het terrein ligt tussen de Groenedijk/Kortenoord (ter hoogte van de kruising met de 's-Gravenweg) en de Hollandsche IJssel aan de oostkant van Nieuwerkerk aan den IJssel. In de noordpunt van het plangebied staat een café met een dakpannen dak. Verder staan er in het noordelijke deel van het plangebied oude (vracht)auto's geparkeerd en er zijn bedrijfspanden aanwezig. Op het centraal gelegen deel van het plangebied is de fundering en kruipruimte van reeds gesloopte gebouwen nog aanwezig. Eén gebouw (laagbouw) is nog aanwezig, maar wel deels gesloopt. Tussen de betondelen en het puin groeit een vegetatie van ruigte met onder andere opslag van bomen. In het zuidelijke deel van het plangebied is een loskade aan de Hollandse IJssel aanwezig. Op/nabij de loskade is opslag van materiaal, enkele silo's en een loods met een metalen buitenschil aanwezig. Aan de noordkant van het plangebied staat een rij volgroeide wilgen op de oever van de Hollandsche IJssel. Doe oevers bestaan grotendeels uit stortsteen (zie figuur 2 en 3). Ten noorden van het plangebied staat een molen en een restaurant.

Figuur 1 Plangebied, globaal begrensd met rode arcering en noordelijk georiënteerd (Bron: globespotter/cyclomedia).

Figuur 2 Impressie van de oever en rij populieren

Figuur 3 Impressie van de oever met stortsteen

Figuur 4 Impressie van (deels gesloopte) huidige laagbouw

Figuur 5 Impressie van één van de te slopen gebouwen

Figuur 6 Impressie van de fundering van de reeds gesloopte gebouwen en nog aanwezige gebouwen op de achtergrond

1.4 Voornemen

Voor het ontwikkelen van een woongebied op de Zelling Onderneming moeten de bestaande gebouwen worden gesloopt (waaronder het café, maar de molen blijft behouden), en enkele bomen langs de oever verdwijnen, waarna het gebied wordt heringericht. Er worden woningen gerealiseerd, waarbij de molen gehandhaafd blijft. Op de gemeentelijke website over dit voornemen (www.zuidplas.nl) staat de volgende informatie over de beoogde ontwikkeling:

“Het project Zelling Onderneming ligt langs de Hollandsche IJssel, ter hoogte van de Groenendijk in Nieuwerkerk aan den IJssel. Het gaat om de transformatie van een terrein met 3 bedrijven tot woningbouwlocatie (circa 66 woningen).

Het project maakte onderdeel uit van het project ‘Hollandsche IJssel, schoner, mooier’, met als doel de Hollandsche IJssel en zijn omgeving kwalitatief te verbeteren. In dit project is de rivier gebaggerd en gesaneerd en meerdere zellingen zijn opgeknapt of herontwikkeld. Het project ‘Hollandsche IJssel, schoner, mooier’ is afgerond in 2012 en was een samenwerkingsverband tussen Rijkswaterstaat, de provincie Zuid-Holland, 5 gemeenten en 4 waterschappen. De partijen zijn in de projectperiode niet tot een haalbaar plan gekomen voor de Zelling Onderneming. Daarop is besloten dat voor de herontwikkeling van deze Zelling bij Nieuwerkerk aan den IJssel de subsidie zou worden gereserveerd.

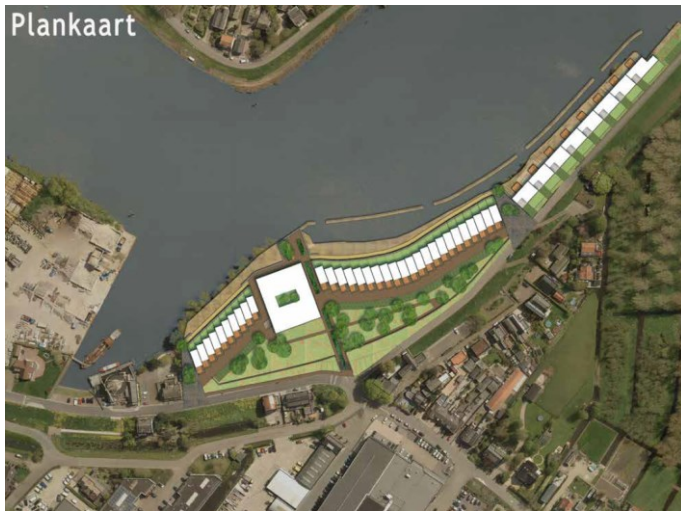
In 2017 is het de gemeente Zuidplas alsnog gelukt om samen met projectontwikkelaar Synchron het project vlot te trekken en tot overeenstemming te komen met de betrokken grondeigenaren. Mede dankzij de subsidie van de Provincie Zuid-Holland kan eind 2017 / begin 2018 de verwerving van de gronden worden voltooid, zodat de herontwikkeling kan worden gestart met het vaststellen van een nieuw bestemmingsplan, het saneren van de gronden en de oevers, het aanleggen van een vooroeverdams, het realiseren van woningbouw en het inrichten van de nieuwe openbare ruimte met het uitkijkpunt en de wandelpaden langs de Hollandsche IJssel.”

Er zijn op dit moment diverse inrichtingsplannen voor het terrein.

In figuur 7 is de bestemmingsplankaart weergegeven. In figuur 8 is de geplande woningbouwlocatie nader ingevuld en figuur 9 toont een schetsontwerp van het voornemen. In het schetsontwerp is rekening gehouden met natuurvriendelijke oevers terwijl het ontwerp in figuur 10 en 11 uitgaat van damwanden en stortsteen. In het toetskader waterkwaliteit in het kader van de Kaderrichtlijn Water wordt uitgegaan van de variant met damwanden en stortsteen waarbij bestaande oeverdelen worden gedempt en ook nieuwe oevers worden gegraven (ATKB, 2018).

Figuur 7 Bestemmingsplan kaart (Buro SRO, 9 maart 2018)

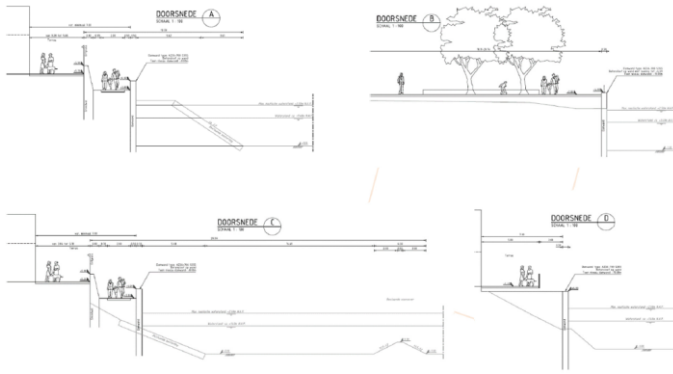
Figuur 8 Plankaart beoogde inrichting (Gemeente Zuidplas, 2017)

Figuur 9 Schetsbeeld van de beoogde ontwikkeling (Gemeente Zuidplas, 2017)

Figuur 10 Voorlopig ontwerp Zelling Onderneming uit het toetskader waterkwaliteit (ATKB, 2018). Zie figuur 8 voor dwarsprofielen

Figuur 11 Dwarsprofielen uit figuur 7 (ATKB, 2018)

2 Resultaten

2.1 Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden

In figuur 9 is de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden weergegeven. De twee meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden ('Broekvelden, Vettenpolder & Polder Stein' en 'Boezems Kinderdijk') liggen op ongeveer 9 kilometer afstand van het plangebied. Natura 2000-gebied de 'Donkse Laagten' ligt op ongeveer 12 kilometer afstand van het plangebied. Overige Natura 2000-gebieden liggen op een nog grotere afstand, zodat (externe) effecten op deze gebieden op voorhand uitgesloten kunnen worden. Versturende effecten op 9 kilometer afstand als gevolg van geluid, trilling, licht en beweging, die bij de bouwactiviteiten plaatsvinden, kunnen worden uitgesloten vanwege de afstand.

Een negatief effect door de uitstoot van stikstof kan worden uitgesloten gezien de afstand tot de PAS gebieden Uiterwaarden Lek en Zouweboezem in het oosten op meer dan 18 kilometer, Biesbosch ten zuiden op meer dan 18 kilometer en Solleveld & Kapittelduinen ten westen op meer dan 30 kilometer afstand. Een berekening met AERIUS is op dergelijke afstanden niet nodig om negatieve effecten van een vervangend woningbouwproject op een bedrijvenlocatie te kunnen uitsluiten. Een vergunning voor de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Natuurnetwerk Nederland

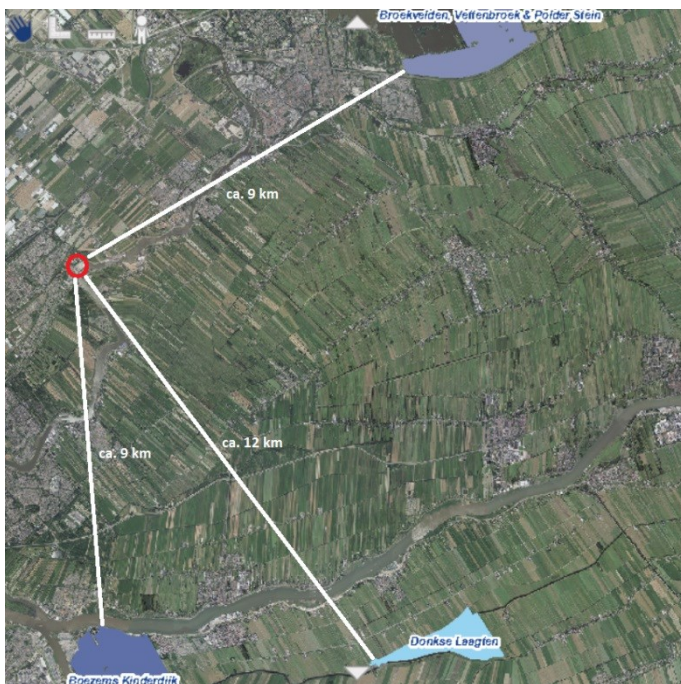
Het plangebied overlapt deels met onderdelen van het NNN (zie figuur 10), ter hoogte van de oevers van de Hollandsche IJssel. Compensatie voor terreinen buiten NNN is mogelijk aan de orde, omdat er mogelijk oppervlakteverlies optreedt en er dus ook eventueel met externe werking rekening moet worden gehouden. Een toetsing aan het NNN is noodzakelijk.

Belangrijk weidevogelgebied

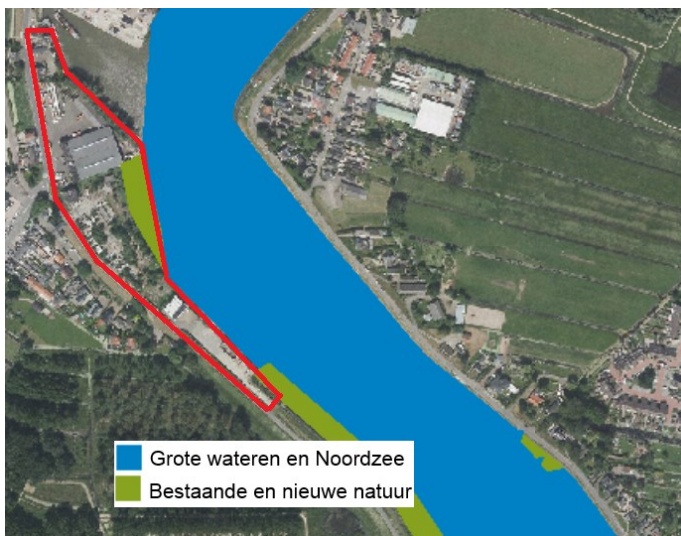
Een belangrijk weidevogelgebied ligt op ongeveer één kilometer afstand ten zuiden en oosten van het plangebied. Compensatie voor die terreinen is niet aan de orde, omdat er geen oppervlakteverlies optreedt. Gezien de afstand van het plangebied tot belangrijk weidevogelgebied, de beperkte omvang en effecten van de beoogde ontwikkeling worden effecten uitgesloten. De provinciale regelgeving omtrent belangrijke weidevogelgebieden is niet relevant bij dit project.

Beschermde houtopstanden

Er worden bomen gekapt. Een toetsing aan beschermde houtopstanden is noodzakelijk.

Figuur 9: Natura 2000 rondom het plangebied (rode arcering) (http://pzh.b3p.nl/viewer/app/Natura_2000)

Figuur 10 NNN (voorheen EHS) rondom het plangebied. De rode arcering betreft de globale begrenzing waarbinnen fysieke ingrepen plaatsvinden (<http://pzh.b3p.nl/viewer/app/NNN>)

2.2 Soortbescherming

Resultaten literatuuronderzoek

In tabel 2.1 zijn per soortgroep de beschermde soorten genoemd die, op grond van het literatuuronderzoek (zie de bronnen in hoofdstuk 4), in of in de directe nabijheid van het plangebied zijn waargenomen.

Tabel 2.1 Soorten in en/of in de omgeving van het plangebied

Soortgroep	Aanwezige soorten in omgeving
Flora	Groot spiegelklokje
Grondgebonden zoogdieren	Bever, waterspitsmuis
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, meervleermuis, franjestaart en baardvleermuis
Vogels: algemene broedvogels	Diverse soorten
Vogels met jaarrond beschermde verblijfplaatsen	Ooievaar, wespendif, buizerd, havik, sperwer, boomvalk, slechtvalk, ransuil, kerkuil, steenuil, roek, huismus en gierzwaluw
Amfibieën en reptielen	Ringslang, rugstreeppad
Vissen	Grote modderkruiper, houting, kwabaal
Vlinders, libellen en overige ongewervelden	Platte schijfhoren

Flora

Er is geen sprake van begroeiing met muurplanten. Enige algemeen voorkomende ruderales kruiden en bramenstruikjes groeien op de voedselrijke oevers van de watergang. In de naastgelegen bermen staan alleen algemeen voorkomende grassoorten. Geschikt habitat voor groot spiegelklokje is niet aanwezig, omdat de situatie te voedselrijk en intensief beheerd is. Een negatief effect op beschermde vaatplanten is uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Het ontbreekt op de oevers van de Hollandsche IJssel in en nabij het plangebied aan een brede natuurlijke oever met een uitbundige oever- en onderwatervegetatie. De oever is steil en deels verhard. Het voorkomen van de waterspitsmuis in of in de nabijheid van het plangebied is uitgesloten. Voor bever voorziet het grootste deel van de oever niet in geschikt leefgebied. Het ontbreekt aan voldoende opgaande begroeiing dat als dekking en voor voedsel kan dienen.

Aan de noordkant van het plangebied staan enkele wilgen. Hier zijn geen (knaag)sporen van bever aangetroffen en de verharde en met puin bedekte oever kan door bever niet als verblijfplaats worden gebruikt. Een negatief effect op grondgebonden zoogdieren is uitgesloten.

Vleermuizen

Algemeen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Vleermuizen zijn voor hun verblijfplaatsen afhankelijk van spleten en holtes in bomen en gebouwen. Ook verblijven vleermuizen (met name in de winterperiode) in kelders.

Waterpartijen en opgaande begroeiing worden als foerageergebied gebruikt. Luwte en beschutting langs lijnvormige elementen zoals bomenrijen worden als vliegroue gebruikt en zijn voor vleermuizen van levensbelang om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden.

Verblijfplaatsen

In één van de meest noordelijk gesitueerde wilgen aan de noordkant van het plangebied is een geschikte holte voor vleermuizen aangetroffen. Het gaat om een spechtenhol. Dergelijke holtes kunnen door ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en/of watervleermuis worden gebruikt. Alle gebouwen in het plangebied voorzien in geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. Er zijn open stootvoegen aanwezig waardoor vleermuizen in de spouw kunnen kruipen. Ook zijn diepe spleten in betondelen aanwezig, die geschikt zijn voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Tevens kunnen vleermuizen onder het dakpannen dak van het café verblijven. De kruipruimtes onder de fundering van de reeds gesloopte gebouwen kunnen ook als (winter)verblijfplaats worden gebruikt.

Nader onderzoek naar verblijfplaatsen is nodig. Nader onderzoek naar vleermuizen vindt plaats door vier tot vijf veldbezoeken uit laten voeren in de periode mei tot en met september. De veldbezoeken dienen conform het Vleermuisprotocol 2017 te worden uitgevoerd. De noodzaak tot het treffen van mitigerende maatregelen en/of het aanvragen van een ontheffing is afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek.

Vliegroues en foerageergebied

De Hollandsche IJssel kan door watervleermuis en meervleermuis als vliegroue en foerageergebied worden gebruikt. Deze functies worden door het voornemen niet aangetast mits een aanzienlijke verhoging van uitstraling van kunstmatige lichtbronnen op het water niet toeneemt. Het plangebied is grotendeels ongeschikt als foerageergebied omdat opgaand groen nagenoeg helemaal ontbreekt. De wilgen op de oever aan de noordkant van het plangebied kunnen in theorie door vleermuizen als foerageergebied worden gebruikt.

Nader onderzoek naar foerageergebied is wel nodig. Nader onderzoek naar foerageergebied kan tijdens het nader onderzoek naar verblijfplaatsen worden uitgevoerd. De noodzaak tot het treffen van mitigerende maatregelen en/of het aanvragen van een ontheffing is afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek.

Jaarrond beschermde vogelsoorten

In de bomen in het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen die van buizerd, havik, sperwer, boomvalk, ooievaar, ransuil of roek kunnen zijn. In de NDFF zijn geen waarnemingen van roeken in de nabijheid van het plangebied bekend. De aanwezige bebouwing is niet hoog genoeg voor slechtvalk. In bomen en bebouwen ontbreekt het aan geschikte holtes of nestkasten voor steunen kerkuil. Het plangebied en de directe omgeving van het plangebied is voor steenuil ongeschikt als leefgebied. Het plangebied is ongeschikt voor wespandief. Wespandief is bij uitstek een bosvogel en het ontbreekt in het plangebied aan bospercelen, die zijn habitat vormen.

Onder dakpannen van woningen in de nabijheid van het plangebied zijn op 15 augustus 2017 broedverdachte huismussen aangetroffen. Het café in het plangebied heeft een dakpannen dak en voorziet dus in geschikte broedplekken voor huismus. De overige gebouwen in het plangebied zijn niet geschikt als broedlocatie voor huismus. De ruimte onder de nokpannen van het café voorzien in theorie ook in geschikte broedlocaties voor gierzwaluw. In de overige bebouwing ontbreekt het aan geschikte holtes voor gierzwaluw. Door het slopen van het café worden mogelijk nesten van huismus en/of gierzwaluw vernietigd. Ook kunnen eieren, jongen en volwassen huismussen en/of

gierzwaluwen worden beschadigd, verwond of gedood. Nader onderzoek naar huismus en gierzwaluw is nodig om aan- of afwezigheid vast te stellen.

Nader onderzoek naar huismus vindt plaats door twee gerichte veldbezoeken van 1 april tot en met 15 mei 2018 uit te voeren. Tussen de veldbezoeken moet 10 dagen tijd zitten (BIJ12, 2017). Nader onderzoek naar gierzwaluw vindt plaats door drie gerichte veldbezoeken van 1 juni tot 15 juli 2018 uit te voeren. Tussen de veldbezoeken moet 10 dagen tijd zitten (BIJ12, 2017). Of mitigerende maatregelen nodig zijn en of een ontheffing nodig is, hangt af van de uitkomsten van het onderzoek.

In het plangebied worden geen soorten verwacht waarvoor 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' nader onderzoek of jaarrond bescherming is vereist. Deze soorten vallen onder de hieronder uitgewerkte 'algemene broedvogels'.

Algemene broedvogels

In het gebouwen, bomen en struiken in het plangebied kunnen algemene broedvogels voorkomen, zoals merel, koolmees, winterkoning, houtduif, zwarte roodstaart en turkse tortel. In de (oever van) de watergang kunnen wilde eend, grauwe gans, meerkoet en knobbelzwaan broeden. Om een negatief effect op broedende vogels door verstoring of het vernietigen van nesten met zekerheid te voorkomen zijn de volgende maatregelen van toepassing:

- Het slopen van gebouwen, kappen van bomen en verwijderen van struiken moet buiten de broedperiode plaatsvinden. Deze loopt globaal gezien van 15 maart tot en met 15 juli. Vogels die buiten deze periode broeden zijn echter ook beschermd, en dit geldt daarom als een indicatieve periode;
- Indien werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden, moet voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole plaatsvinden. Indien er broedende vogels worden aangetroffen, dient een ter zake kundig ecooloog aan te geven onder welke voorwaarden bepaalde werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

Amfibieën en reptielen

In het plangebied is geen geschikt voortplantingswater voor rugstreeppad aanwezig. De kruipruimtes en het puin op het terrein voorzien wel in geschikt land- en winterhabitat. Uit de NDFP blijkt dat de afgelopen 10 jaar alleen rugstreeppadden ten oosten van de Hollandse IJssel voorkomen. Rugstreeppadden zijn zeer slechte zwemmers (BIJ12, 2017) en kunnen het plangebied niet bereiken. Dat rugstreeppad in het plangebied voorkomt is uitgesloten. Ook voor ringslang ontbreekt het in het plangebied aan geschikte voortplantingsplaatsen in de vorm van broeihopen. De kruipruimtes en het puin op het terrein voorziet wel in geschikt land- en winterhabitat. Bekende populaties op basis van waarnemingen uit de NDFP van de afgelopen 10 jaar zijn echter gedaan op grote afstand van het plangebied. Het plangebied bestaat voornamelijk uit verharding en de oevers van de Hollandse IJssel en de aanwezige kades voorzien niet in geschikt habitat voor ringslang. Het is uitgesloten dat ringslang in het plangebied voorkomt. Een negatief effect op beschermde amfibieën en reptielen is uitgesloten.

Vissen

In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig, dat zal worden gedempt. De (oevers van de) Hollandsche IJssel voorzien niet in geschikt habitat voor grote modderkruiper en geschikte paaiplekken voor houting en kwabaal zijn niet aanwezig, omdat er stortstenen aanwezig zijn. Leefgebied van kwabalen en houtingen die eventueel in de Hollandsche IJssel voorkomen, wordt niet aangetast. Een negatief effect op beschermde vissen is uitgesloten.

Vlinders, libellen en overige ongewervelden

Het voorkomen van beschermde vlinders en libellen is op basis van verspreidingsgegevens uitgesloten. In het plangebied is geen geschikt oppervlaktewater in de vorm van slootjes/plassen aanwezig.

De (oever van de) Hollandsche IJssel voorzien niet in geschikt habitat voor platte schijfhoren. Platte schijfhoren komt voor in moerassen, veenweidegebieden en extensief beheerde (polder)sloten met een uitbundige oever- en onderwatervegetatie. Dat platte schijfhoren in het plangebied voorkomt is met zekerheid uitgesloten. Een negatief effect op vlinders, libellen en overige ongewervelden is uitgesloten, omdat het geschikte habitat in het plangebied ontbreekt.

2.3 Natuurnetwerk Nederland

2.3.1 Inleiding

Een deel van het bestemmingsplan 'Zelling onderneming' ligt in het NNN dat planologisch beschermd is. Een deel van de werkzaamheden en ontwikkelingen vinden plaats in het NNN dat beheerd wordt als 'Grote wateren en Noordzee' en 'bestaande en nieuwe natuur' met beheertype 'N02.01 Rivier'. Daarom is getoetst of er sprake is van oppervlakteverlies, of rekening met externe werking moet worden gehouden en of de wezenlijke kenmerken en waarden worden aangetast.

Vooraf de inrichting van de oeverzone in of nabij de begrenzing van het NNN is van belang voor de toetsing van de effecten. De concrete inrichting van de oeverzone is op dit moment nog onzeker. Er zijn inrichtingsplannen waarbij natuurvriendelijke oevers zijn voorzien. In het toetsingskader "waterkwaliteit" in het kader van de Kaderrichtlijn Water (ATKB, 2018) wordt echter rekening gehouden met een oeverzone bestaande uit damwanden en stortsteen waarbij ook oeverdelen worden gedempt en worden gerealiseerd. Daarom zijn hieronder twee scenario's getoetst. Het eerste scenario betreft een inrichting waarbij natuurontwikkeling is inbegrepen. Dit scenario is in 2011 (Tauf, 2011) reeds getoetst. In het tweede scenario wordt uitgegaan met oevers van damwanden en stortsteen en het dempen en opnieuw graven van oeverzones.

Het 'nee, tenzij' principe hoeft voor 'Grote wateren en Noordzee' volgens het compensatiebeginsel van de provincie niet doorlopen te worden. De negatieve effecten op deze gebieden moeten echter wel zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten moeten worden gecompenseerd (Provincie Zuid-Holland, 2013). Effecten moeten dus wel degelijk inzichtelijk worden gemaakt.

2.3.2 Natuurvriendelijke inrichting van de oevers

Uit een toetsing die in 2011 heeft plaatsgevonden voor dit voornemen op de EHS (voorloper van het NNN) bleek het volgende (Tauf, 2011):

'Om een ecologisch-inhoudelijke indruk te krijgen van het optreden van eventuele effecten op de EHS, dient gekeken te worden naar de wezenlijke kenmerken en waarden. Als wezenlijke kenmerken en waarden definieert de Nota Ruimte actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, duisternis en openheid, de landschapsstructuur en belevingswaarde.

Om een zorgvuldige afweging te maken, dient gekeken te worden naar de wezenlijke kenmerken en waarden. Voor de beoogde ontwikkelingen op de zelling Onderneming is het Streekplan Zuid-Holland Oost relevant, waarin het provinciebestuur haar visie op de ruimtelijke ontwikkeling van het streekplangebied presenteert. Aanvullend hierop is de Partiële streekplanherziening Zuid-Holland Oost-Krimpenerwaard van april 2008.

Het provinciebestuur kiest voor een ruimtelijk beleid gericht op ontwikkeling en bescherming. De hoofdlijnen van dit beleid zijn vastgelegd in 13 structurerende elementen, waarvan hieronder de meest relevante betreffende ecologie zijn genoemd. SE staat daarbij voor 'structurerend element', en de cijfers verwijzen naar de nummering zoals die is gebruikt in het document van het Streekplan.

- SE 1 Er wordt een terughoudend beleid gevoerd met betrekking tot het lokaliseren van nieuwe stedelijke functies. Rond de kernen zijn bebouwingscontouren vastgesteld
- SE 3 Relevante natuurgebieden zijn van een groene contour voorzien. Met uitzondering van sanering van gebiedsvreemde en ongewenste functies zijn binnen deze contouren geen (of slecht in uitzonderlijke gevallen) ingrepen mogelijk
- SE 5 In het groenblauwe raamwerk wordt prioriteit gegeven aan het handhaven en versterken van gebiedsspecifieke functies en van natuur- en landschapswaarden. Cultuurhistorisch waardevolle elementen worden daarbij zoveel mogelijk beschermd
- SE 13 In het streekplangebied zijn vier zogenaamde transformatiezones aangewezen, waarin kwaliteitsverbetering en het tegengaan van verdere 'verrommeling' van het Groene Hart prioriteit hebben gekregen. In het gebied van de Hollandsche IJssel bestaat deze prioriteit uit transformatie van een vervuild en verpauperd gebied naar een gebied waar hoogwaardige industrie en woonlocaties gecombineerd zijn met natuurontwikkeling

De beoogde ontwikkeling op de planlocatie zal een in meer of mindere mate een rol spelen op de bovenstaande structurerende elementen. Het huidige beeld dat de zelling Onderneming vanaf de oostoever nu biedt wijzigt door uitvoering van de beoogde planning enigszins. Ook zal de inrichting en het functionele gebruik van de oever veranderen.

Met het oog op bovengenoemde structurerende elementen, kan een groot deel van de beoogde ontwikkeling als positieve bijdrage aan deze elementen worden beschouwd:

- Er is geen sprake van ontwikkeling van nieuwe locaties voor stedelijke functies
- Huidige functie van het terrein kan als gebiedsvreemd en ongewenst worden beoordeeld
- Ontwikkeling kan worden beschouwd als kwaliteitsverbetering, waarbij structurerend element 13 een belangrijke rol speelt: 'transformatie van een vervuild en verpauperd gebied naar een gebied waar hoogwaardige industrie en woonlocaties gecombineerd zijn met natuurontwikkeling'

Hoewel de kans op aantasting van de kernkwaliteiten van de EHS op voorhand klein lijkt, wordt geadviseerd in overleg te treden met het de provincie Zuid-Holland over de beoogde ingreep.'

De 'Nota van Uitgangspunten Zelling onderneming' (2017) onderschrijft dat er vooral kansen liggen voor natuur binnen de grenzen van het NNN. Samengevat worden de volgende positieve effecten genoemd:

- Door industrie vervuilde oevers en bodem wordt gesaneerd

- De huidige oevers zijn qua ecologische waarde beperkt, zo kunnen veel vissoorten er niet paaien en ontbreken waterplanten of een gevarieerde oevervegetatie. In de beoogde situatie zijn o.a. natuurlijke rietoevers beoogd, waar geen damwanden met stortstenen komen.
- Door het verlengen van de vooroever (aanleg van vooroeverdammen) krijgt aquatische natuur meer kansen. In beschutte delen kunnen vernieuwde flora en fauna zich vestigen die baat hebben bij een getijderivier. Dit heeft ook een positief effect op de waterkwaliteit.
- De taluds worden van puin en granulaat worden dusdanig verbeterd dat nieuwe verontreiniging van de waterbodem wordt voorkomen.
- Door het beëindigen van industrieel gebruik en het voorkomen dat er nieuwe industriële activiteiten kunnen worden gestart, wordt vervuiling van de waterbodem en het water voorkomen.
- De voorgenomen ingrepen in en langs de Hollandsche IJssel hebben geen negatieve effecten op de ecologische kwaliteit en/of een negatieve invloed op kwaliteitselementen van het watertype R8 'zoet getijden water'. Het uitbreiden van de vooroeverdam heeft waarschijnlijk een positief effect. Het mogelijk aanpassen van de oeverzone heeft, zolang deze niet komt te bestaan uit een gesloten bekleding (damwand, gietbeton e.d.), geen negatief effect op de ecologische kwaliteit.
- De vooroeverdam zorgt ervoor dat de oeverzone minder onderhevig is aan golfslag door bijvoorbeeld scheepvaart en stromingen als gevolg van het tij. Gezien de veiligheid blijft het noodzakelijk de oever te beschermen tegen erosie. Maar hier binnen zijn wel mogelijkheden om alternatieven te kiezen die een hogere ecologische waarde hebben. Zo kan bijvoorbeeld de vooroeverdam gemaakt worden van (houten)palen met daartussen wilgentenen. Ook in de oeverbekleding zijn er natuurvriendelijkere mogelijkheden, waarbij ruimte is voor bijvoorbeeld ontwikkeling van emerse – deels boven het water uitkomende – vegetatie'.

Conclusie

Een negatief effect door oppervlakteverlies is uitgesloten omdat de beoogde natuurontwikkeling binnen de beoogde bestemming 'groen' en 'water' te verenigen zijn met kwaliteitselementen van het beheertype 'Rivier' en 'zoetwatergetijdenrivier'. Er hoeft daarom geen rekening met externe werking te worden gehouden. We adviseren om het NNN in het bestemmingsplan een dubbele bestemming 'natuur' of 'waarde ecologie' te geven. Tevens moeten zoveel mogelijk verstorende factoren op en nabij de oever worden voorkomen om rust en stilte te waarborgen. Daarom moet worden overwogen om bijvoorbeeld recreatief medegebruik te beperken. Om donkerte te waarborgen moet uitstraling van kunstmatige lichtbronnen in de nachtperiode worden voorkomen of zoveel mogelijk worden beperkt. Het definitieve ontwerp moet nader worden getoetst. Het verdient aanbeveling deze conclusie met bevoegd gezag te overleggen.

2.3.3 Inrichting met damwanden en stortsteen

Toetsing

In dit scenario vervalt de positieve bijdrage door natuurontwikkeling. Alleen achter de vooroever ligt een kans om emerse vegetatie te ontwikkelen. In totaal wordt circa 390 m² aan wateroppervlak binnen het plangebied (en begrenzing NNN) gedempt, vrijwel geheel binnen de zone met relevant ecologisch areaal voor waterplanten, macrofauna en vis. Daartegenover wordt circa 190 m² aan nieuw wateroppervlak gegraven. Netto gaat hiermee 200 m² aan ecologisch relevant areaal verloren. Verder wordt 24 m² areaal gedempt dat binnen de zone met relevant ecologisch areaal voor oeverplanten ligt (ATKB, 2018). Daarnaast kunnen negatieve effecten (met externe werking) optreden door uitstraling

van kunstmatige lichtbronnen (aantasting donkerte), een verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen (aantasting rust) en geluid (aantasting stilte).

Conclusie

Geconcludeerd wordt dat oppervlakteverlies plaatsvindt omdat de beoogde ontwikkeling binnen de beoogde bestemming 'groen' en 'water' niet te verenigen zijn met kwaliteitselementen van het NNN ter plekke (zijnde beheertype 'Rivier' en 'zoetwater getijdennatuur'). Negatieve effecten door oppervlakteverlies op het NNN moet daarom worden gecompenseerd.

Er moet tevens rekening met externe werking te worden gehouden. Versturende factoren op en nabij de oever moeten zoveel mogelijk worden voorkomen om rust en stilte te waarborgen. Daarom moet recreatief medegebruik worden beperken. Om donkerte te waarborgen moet uitstraling van kunstmatige lichtbronnen in de nachtperiode worden voorkomen of zoveel mogelijk worden beperkt. Het definitieve ontwerp moet nader worden getoetst. Doelgerichte acties om de ecologische functie van het NNN te versterken zijn nodig. Het verdient aanbeveling deze conclusie en de compensatieopgave met bevoegd gezag te overleggen. Waarschijnlijk moet een compensatieopgave worden vastgesteld.

2.4 Beschermde houtopstanden

In het plangebied zijn geen houtopstanden groter 1.000 m² (10 are) aanwezig. Wel is langs de Hollandsche IJssel een bomenrij (wilgen) van meer dan 20 bomen aanwezig. Wilgen langs vaarwegen en houtopstanden op erven en tuinen zijn echter vrijgesteld (<https://eloket.odh.nl/checklisthoutopstanden>). Er is geen kapmelding in het kader van de Wnb nodig. Mogelijk is wel een kapvergunning bij de gemeente nodig.

3 Conclusie en advies

3.1 Inleiding en doel

Getoetst is of door het bouwrijp maken en realiseren van woningen op de Zelling in Nieuwerkerk aan de IJssel verbodsbepalingen van de Wnb worden overtreden, zodat kan worden bepaald of nog een vergunning/ontheffingsaanvraag nodig is. Soortbescherming, beschermde houtopstanden en NNN zijn voor deze toetsing relevant.

3.2 Soortbescherming

Negatieve effecten op (verblijfplaatsen en foerageergebieden van) vleermuizen in gebouwen en verblijfplaatsen van huismus en gierzwaluw door de sloop van gebouwen zijn niet met zekerheid uitgesloten. Nader onderzoek naar deze soorten is nodig om de aan- of afwezigheid te bepalen. Of mitigerende maatregelen nodig zijn en of een ontheffing nodig is hangt af van de uitkomsten van de benodigde soortgerichte onderzoeken.

Tevens moet bij de sloop van gebouwen, het kappen van bomen en het verwijderen van struiken rekening met algemene broedvogels worden gehouden. Om een negatief effect op broedende vogels door verstoring of het vernietigen van nesten met zekerheid te voorkomen zijn de volgende maatregelen van toepassing:

- Het uitvoeren van de werkzaamheden buiten de broedperiode. Deze loopt globaal gezien van 15 maart tot en met 15 juli. Vogels die buiten deze periode broeden zijn echter ook beschermd, en dit geldt daarom als een indicatieve periode;
- Indien werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden, moet voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole plaatsvinden. Indien er broedende vogels worden aangetroffen, dient een ter zake kundig ecooloog aan te geven onder welke voorwaarden bepaalde werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

Beschermde houtopstanden

In het plangebied ontbreken beschermde houtopstanden. Er is wel een bomenrij van meer dan 21 bomen aanwezig, maar die bestaat uit wilgen langs een vaarweg en voor dergelijke opstanden geldt een vrijstelling. Er is geen kapmelding in het kader van de Wnb nodig. Mogelijk is wel een kapvergunning bij de gemeente nodig.

Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt langs de Hollandsche IJssel in het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Er zijn twee scenario's getoetst, omdat de plannen ter hoogte van het NNN nog niet definitief zijn uitgewerkt. In het eerste scenario wordt de oeverzone natuurlijk ingericht. In het tweede scenario bestaat de oever uit damwanden en stortstenen.

Natuurvriendelijke inrichting van de oevers

Een negatief effect door oppervlakteverlies is uitgesloten omdat de beoogde natuurontwikkeling binnen de beoogde bestemming 'groen' en 'water' te verenigen is met kwaliteitselementen van het NNN die aldaar gelden (namelijk beheertype 'Rivier' en 'zoetwater getijdennatuur'). Er hoeft daarom geen rekening met externe werking te worden gehouden. Het verdient wel aanbeveling om het NNN in het bestemmingsplan een dubbele bestemming 'natuur' of 'waarde ecologie' te geven. Tevens moeten zoveel mogelijk versturende factoren op en nabij de oever worden voorkomen om rust en stilte te waarborgen. Daarom moet recreatief medegebruik zoveel mogelijk worden beperkt. Om donkerte te waarborgen moet uitstraling van kunstmatige lichtbronnen in de nachtperiode worden voorkomen of zoveel mogelijk worden beperkt. Deze conclusie dient te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag (Provincie Zuid-Holland).

Inrichting met damwanden en stortsteen

Geconcludeerd wordt dat oppervlakteverlies plaatsvindt van het NNN, omdat de beoogde ontwikkeling binnen de beoogde bestemming 'groen' en 'water' niet te verenigen zijn met kwaliteitselementen van NNN die aldaar gelden (namelijk beheertype 'Rivier' en 'zoetwater getijdennatuur'), vooral door het plaatselijk dempen van oppervlaktewater, dat niet volledig te compenseren is in oppervlakte binnen het plangebied. Negatieve effecten door oppervlakteverlies moeten daarom worden gecompenseerd. Versturende factoren op en nabij de oever moeten zoveel mogelijk worden voorkomen om rust en stilte te waarborgen. Daarom moet recreatief medegebruik zoveel mogelijk worden beperkt. Om donkerte te waarborgen moet uitstraling van kunstmatige lichtbronnen in de nachtperiode worden voorkomen of zoveel mogelijk worden beperkt. Het definitieve ontwerp moet nader worden getoetst. Doelgerichte acties om de ecologische functie van het NNN te versterken zijn nodig. Deze conclusie dient te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag (Provincie Zuid-Holland).

4 Literatuur

ATKB, 2018. Toetsingskader waterkwaliteit. Zelling Onderneming Nieuwerkerk a/d IJssel. Rapport nummer 20170765/rap01. Definitief. 16-03-2018.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijk, van A.J. & Boele A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Dijkstra, K.B., Kalkman, V.J., Ketelaar, R., van der Wiede, M.J.T., 2002. De Nederlandse libellen (odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Gemeente Zuidplas, 2017. Nieuwerkerk aan de IJssel Zelling Onderneming Schetsontwerp 6 juli 2017.

Buro SRO i.o.v. gemeente Zuidplas: ontwerpbestemmingsplan Zelling Onderneming Nieuwerkerk aan den IJssel, maart 2018.

Floron, 2011. Nieuwe Atlas Nederlandse Flora. Stichting Floron, Nijmegen.

Gemeente Utrecht, 2013. Veldgids beschermde planten en dieren in Utrecht. Zorgvuldig werken met beschermde soorten.

Haarsma, A., 2011. De meervleermuis in Nederland. Rapport nummer 2011.40. Augustus 2011.

Haarsma, A., 2012. De meervleermuis en Natura2000 in Nederland. 8 augustus 2012.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2013. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2013. Rapport 2013-010. Stichting RAVON, Nijmegen.

Huijbregts H., 2004. Gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus* (Degeer, 1774). – EIS – Nederland

Hustings, F. en J-W. Vergeer, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. 1998-2000. SOVON. ISBN 90-5011-161-0.

Mostert, K. & J. Willemsen, 2008. Werkatlas verspreiding zoogdieren Zuid-Holland 2000-2008. Stichting zoogdierwerkgroep Zuid-Holland

Nota van uitgangspunten Zelling Onderneming, 2017. Documentnummer: A17.001567. 10 oktober 2017. Definitief vastgesteld.

Peutz, 2017. Ontwikkeling Zelling Onderneming in relatie tot veiligheid scheepsvaart op Vaarwegen. d a t u m: 23 juni 2017 r e f e r e n t i e : EdB/EdB/ /OA 15859-1-NO

Stichting Anemoon, 2011. Inhaalslag Verspreidingsonderzoek. Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2010. Platte schijfhoren *Anisus vorticulus*. Documentnummer 2010-2266. Bennebroek, juli 2011.

Struik, R., J. Kranenbarg & A. de Bruin, 2010. Verspreidingsonderzoek vissen 2009. Een rapportage van Ravon.

Tauw, 2011. Natuurtoets Zelling onderneming. Rapport met kenmerk R001-4760976ARY-evp-V03-NL.

Thissen, J.B.M., C. Achterberg & D. Bekker 2010. Verspreidingsonderzoek Nederlandse Zoogdieren VONZ 2009. Zoogdierverseniging rapport 2010.07. Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Geraadpleegde internetwebsites:

www.floron.nl

www.libellennet.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vleermuis.net

www.vlindernet.nl

www.zoogdierverseniging.nl

www.ndff.nl

www.zuidplas.nl